

รายงานวิจัย เรื่อง

ประเมินสัมฤทธิ์ผลของนโยบายผลักดันแรงงานที่ว่างงาน และถูกเลิกจ้าง
ให้กลับสู่ภาคเกษตรกรรม : ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจของไทย

Evaluating the effectiveness of government policy to push redundancy and unemployed
workforce back to agricultural sector : Impact of Thailand economic crisis.

โดย

ศรัณษา บุณนาค
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี 2543
ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2544

๕๖๐

เลขหมู่	HD ๖๖๐.๕๖.๕๖.๕๖ ๕๖๖ ๕๖๕๕	๕๖๕๕	๕๖๕๕
Bib Key	๕๖๕๕		

บทคัดย่อ

ผลการสัมภาษณ์ประชากรตัวอย่าง 1,307 ราย ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นหลายชั้นตอน (Multi-stage sampling) พบว่าร้อยละ 56.7 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 33.87 ปี เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มากกว่าครึ่งหนึ่งได้ทำการสมรสแล้ว มีจำนวนบุตรเฉลี่ย 2.79 คน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) ร้อยละ 71.5 ทำงานโดยใช้แรงกาย ได้รับเงินเดือนเฉลี่ย 8,303 บาท และมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 17,069 บาท/เดือน ร้อยละ 32.7 มีภาระต้องส่งเงินกลับไปให้ครอบครัวของตนเฉลี่ยปีละ 9,594 บาท ร้อยละ 58.4 ของผู้ที่ตกงานได้กลับไปยังภาคเกษตรกรรม โดยร้อยละ 71.2 ระบุว่าไม่ได้ต้องการกลับไปภูมิลำเนาเดิมภายหลังตกงาน เนื่องจากไม่มีที่ดินทำกินแล้ว และคิดชีวิตความเป็นอยู่ในเขตเมือง ตลอดจนอับอายญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน สำหรับผู้ที่ในปัจจุบันอยู่ในภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 30.7 ระบุว่าในอนาคตจะไปทำงานในเมือง

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การกลับคืนสู่ภาคเกษตรกรรมหรือไม่ภายหลังการตกงาน พบว่าผู้ที่มีรายได้ตนเองเฉลี่ย/เดือนน้อยกว่า มีจำนวนวันทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์น้อยกว่า นับถือศาสนาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ศาสนาพุทธ มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย/เดือนมากกว่า มีจำนวนสัปดาห์ที่ทำงานเฉลี่ย/เดือนมากกว่า มีอายุมากกว่า เป็นผู้ที่ทำงานโดยใช้แรงกาย เป็นผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย ไม่ต้องจ่ายค่าเช่าบ้าน มีจำนวนครั้งที่สมัครงานนับตั้งแต่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจมากกว่า อาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย อาศัยอยู่ในเขตเมือง มีอาชีพรอง เป็นผู้ทำการสมรสแล้ว มีจำนวนสมาชิกครัวเรือนมากกว่า ไม่ได้ส่งเงินกลับไปให้ครอบครัว มีระดับการศึกษาสูงกว่า มีจำนวนเดือนที่ทำงานเฉลี่ย/ปีมากกว่า มีจำนวนบุตรมากกว่า จะต้องการกลับคืนสู่ภาคเกษตรกรรมมากกว่าผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม

สำหรับภาวะเศรษฐกิจครัวเรือนในภาคเกษตรกรรม พบว่าร้อยละ 59.5 ของประชากรตัวอย่าง ประกอบอาชีพการทำสวนยาง รองลงมาเป็นการทำนา ทำสวนผลไม้ ตามลำดับ ร้อยละ 24.2 มีอาชีพรอง และร้อยละ 17.7 ได้ไปทำงานต่างถิ่น โดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะการไปทำงานต่างถิ่นเป็นประจำในช่วงสั้น ๆ ประชากรตัวอย่างในภาคเกษตรกรรมถือครองที่ดินในลักษณะโฉนดมากกว่าเอกสารสิทธิ์ในลักษณะอื่น โดยมีที่ดินถือครองในลักษณะโฉนดเฉลี่ย 5.14 ไร่ มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 12,594 บาท/เดือน โดยเป็นรายได้จากการเกษตรกรรมเฉลี่ย 9,385 บาท/เดือน ร้อยละ 34.3 เป็นหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยรายละ 33,063 บาท โดยร้อยละ 15.1 ของผู้ที่เป็นหนี้ระบุว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้เลย ร้อยละ 26.2 ของประชากรตัวอย่างยังระบุว่าไม่มีศักยภาพในการรองรับแรงงานที่คืนกลับสู่ภาคเกษตรกรรมได้เลย และร้อยละ 58 ระบุว่ามีความเสี่ยงเล็กน้อย เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีศักยภาพในการรองรับแรงงานที่

ว่างงาน และถูกเลิกจ้างให้คืนกลับสู่ภาคเกษตรกรรม พบว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า มีระดับการศึกษาต่ำกว่า และมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย/เดือนจากการเกษตรกรรมมากกว่า จะมีศักยภาพในการรองรับแรงงานคืนกลับสู่ภาคเกษตรกรรมมากกว่าผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม

ดังนั้น ทราบได้ทีภาพลักษณ์ของอาชีพเกษตรกรรมยังไม่สามารถเทียบเท่าอาชีพอื่น ๆ นอกภาคเกษตรกรรมได้ ทั้งในด้านรายได้และความยากลำบากในการประกอบอาชีพ โดยความไม่แน่นอนของรายได้ขึ้นอยู่กับสภาพของดินฟ้าอากาศในแต่ละปี ซึ่งได้ส่งผลให้เกษตรกรยังมีหนี้สินรุงรัง ทำให้ไม่มีศักยภาพในการรองรับแรงงานคืนกลับสู่ภาคเกษตรกรรมได้ ประกอบกับแรงงานที่ทำงานนอกภาคเกษตรกรรมก็ไม่ประสงค์จะคืนกลับสู่ภาคเกษตรกรรมด้วย นโยบายผลักดันแรงงานที่ว่างงานและถูกเลิกจ้างให้กลับสู่ภาคเกษตรกรรมจึงมีโอกาสสัมฤทธิ์ผลได้น้อยมาก

Abstract

Results of 1,307 interviews using Multi-stage sampling technique show that 56.7% of the population sample are male with 33.87 average age and primary education; more than half of them were married with 2.79 children on average and most lived in nuclear family. 71.5 percent were blue collar workers with average monthly income of 8,303 Baht and average monthly household income of 17,069 Baht. 32.7 percent had to send back to their families annually about 9,594 Baht. 58.4 percent of the unemployed did returned to the agricultural sector. Moreover, 71.2% stated that they did not want to return home after being laid off as they had no land to work on and they were also used to the urban lifestyle as well as being ashamed to meet their relatives and neighbors. As for those who are presently in the agricultural sector, 30.7% stated that they would go to work in the city in the future.

Analyses of factors affecting the propensity to return to agriculture sector after being laid off reveal that those with the following characteristics : less monthly income, less average working days per week, were non-buddhist, had more average monthly household income, more average working weeks per month, more senior, were blue collar workers, had own place of residence, did not have to pay rent, had applied for job more often since the economic crisis, lived in extended families with greater number of family members, did not have to send money back, had higher level of education, more average working month per year , had more children, had more desire to return to the agricultural sector than those with opposite characteristics.

As for the household economic situation, the analyses show that 59.5% of the sampled population were involved in rubber plantation, followed by rice farming and fruit orchard. 24.2% had second occupation and 17.7% went to work in other areas with the majority going for a short regular stints. The majority held permanent land title deed document compared to other forms of deed documents. On average, they held 5.14 rai of land with land deed and had average household monthly income of 12,594 Baht. Of this, 9,385 Baht came from agriculture. 34.3% had debts with the Bank for agriculture and cooperatives with the average amount of debt equally 33,063 Baht. 15.1 percent of these debtors said they could not pay their debts, in addition, 26.2% of the sample stated that they did not have the potential to support the workforce returning to the agriculture sector and 58% said they had little potential to do so.

Analyses of factors affecting the potential of the agriculture sector to support the work force resulting from lay-off and redundancy show that those who were younger, with lower education, and had less average monthly household income from agriculture would have greater potential to take up the returning workforce than those with opposite characteristics.

Therefore, as long as the image of agricultural employment could not match those of other occupations both in terms of uncertain income and the difficult nature of the work with the uncertainty of incomes arising from the variability of weather which continued to create debts for farmers making them incapable to take up the returning workforce and with the labour force outside agriculture sector showing no desire to return to the agriculture sector ; the government policy to push the unemployed and redundant labour force back to the agriculture sector appears to have little chance of success.